

PAGPAPALAWAK NG TALASALITAAN SA ISTENONG FILIPINO

Mylo S. Redera, MAEd, Ethelmay R. Romero, DBA

(College of Arts and Sciences, Laguna State Polytechnic University, Philippines)

(College of Business Administration and Accountancy, Laguna State Polytechnic University, Philippines)

ABSTRAK: Ang pag-aaral na ito ay naglalayong patunayan ang pagtanggap ng isang set ng bagong binuong talasalitaan sa istenong filipino sa pamamagitan ng mga ibinigay na indikasyon. Ang mga indikador tulad ng bilis ng pagta-type, pagbuo ng katumpakan, pagpapayaman ng bokabularyo, at pagtanggap ay sinuri ng grupo ng mga mag-aaral mula sa College of Business, Administration, and Accountancy (CBAA) sa Laguna State Polytechnic University, Main Campus. Ang pagtanggap sa mga bagong salita o prinsipyo sa istenong filipino ay gagamitin kasama ng mga salitang-ugat sa Filipino at magpapadali sa mga pamamaraan ng pagtuturo ng mga propesor. Gamit ang mga deskriptibo at debelopmental na pamamaraan ng pananaliksik, isang online na talatanungan na nasa anyong sarbey ang binuo ng mananaliksik at nakalap mula sa dalawampu't limang (25) estudyante at limang (5) miyembro ng kaguruan. Ginamit ang weighted mean at standard deviation upang suriin ang estadistikang datos na nakalap sa pag-aaral. Natuklasan na ang mga indikasyon para sa bilis ng pagsusulat ay katanggap-tanggap habang ang lahat ng natitirang indikador para sa pagpapaunlad ng katumpakan, pagpapayaman ng bokabularyo, at pagtanggap ay lubos na katanggap-tanggap. Bukod dito, walang makabuluhang pagkakaiba sa grupo ng mga respondente kapag sila ay ipinangkat batay sa alinmang kategorya at kasarian. Kaya, ang bagong set ng binuong bokabularyo ng istenong filipino ay lubos na katanggap-tanggap at maaaring maging karagdagan sa talasalitaan sa istenong filipino. Ang pag-aaral na ito ay maaaring gamiting batayan sa hinaharap ng mga mananaliksik sa parehong larangan upang paunlarin pa ang mga prinsipyo ng isteno sa isang bago at madaling paraan ng pagsusulat ng istenong filipino.

Susing Salita - salitang-ugat; sulat-kamay; paraan ng pagtuturo, talasalitaan, isteno

PANIMULA

Sa Bachelor of Science in Office Administration (BSOA) sa Laguna State Polytechnic University – Santa Cruz Main Campus (LSPU-SCC), ang stenograpiya ay isa sa mga pangunahing asignaturang inaalok, at ginagamit ang Gregg Shorthand. Mula nang likhain ni John Robert Gregg ang Gregg Shorthand at ilathala ito noong 1888, maraming bersyon na ang lumitaw kabilang ang ilan para sa mga wikang hindi Ingles. Ang bersyon ng Filipino Steno ay isa rin sa mga pangunahing asignatura na inaalok sa mga estudyante ng BSOA at tanging Istenong Filipino - Unang Aklat lamang ang ginagamit. Ito ay naimbento at nailathala nina Fulcida A. Degado at Loida A. Yacat.

Ang pokus ng pag-aaral na ito ay palawakin ang bokabularyo ng mga mag-aaral gamit ang mga binuong isteno istrok sa Filipino na naaayon sa kasalukuyang pangangailangan. Sa unang tingin, ang isteno ay mukhang simpleng hugis lamang ngunit bawat isa sa kanila ay kumakatawan sa mga letra o salita. Ang pokus ng pag-aaral ay palawakin ang bokabularyo ng mga mag-aaral gamit ang mga binuong isteno istrok sa Filipino na naaayon sa kasalukuyang pangangailangan. Sa unang tingin, ang isteno ay mukhang simpleng hugis lamang ngunit bawat isa sa kanila ay kumakatawan sa mga letra o salita. Tanging ang mga natutong mag-stenograpiya lamang ang makababasa ng isteno, kaya't kinakailangan ang pagsasaliksik at karagdagang pagpapayaman para sa mga propesor at estudyante.

Inaasahan na ang mga mag-aaral ng Office Administration ay magtatrabaho sa maraming establisimyento. Maaaring maghanap ng trabaho bilang isteno typist, pribadong sekretarya, at personal na katulong. Nakakatulong ito upang makagawa ng tumpak, agaran, at malinaw na pag-record ng mga sinasalitang salita at nakakatulong ito upang mabawasan ang karaniwang oras ng pagsusulat sa pagkuha ng mga tala. Ngunit bago harapin ang mga iyon, kailangang matutunan, maunawaan, at magkaroon ng magandang pagganap ang mga estudyante ng Office Administration sa Filipino Steno.

Ipinahayag ni Sherman na 35 bahagdan ng lahat ng mga baguhan ay bumabagsak sa unang semestre ng isteno at may ilang pag-aaral na nagpapakita na umabot pa sa 50 porsyento ng klase ang bumabagsak. Ang

pinahusay na guidance programs at mga prognostic test ay maaaring maging kapaki-pakinabang upang ang huling transkripsyon ng isteno ay binubuo ng mga mag-aaral na nagtataglay ng kakayahan at kasanayan na kinakailangan upang maging matagumpay na stenographic employees.

Binanggit ni Amerson, et al, ang pitong salik na natuklasang may pinakamalaking kontribusyon sa kabiguan ng mga mag-aaral sa pag-aaral ng isteno.

Noong 2009, sinabi ni Barnhart na ang pangunahing kahinaan ng mga stenograpo ay ang kanilang kakulangan sa kaalaman tungkol sa mga alituntunin ng nakasulat na Ingles, tulad ng pagbabaybay, paghahati ng salita, pagbuo ng pantig, bantas, estruktura ng pangungusap, kasunduan sa gramatika, at tamang paggamit ng mga panghalip na pamanggit.

Samakatuwid, ang mananaliksik ay may interes na pagyamanin at paunlarin ang mga isteno na salita sa Filipino isteno upang magkaroon ng isang napakahalagang kasangkapan sa pag-aaral para sa paksang ito. Partikular, ang layunin ng pag-aaral ay:

1. Upang matukoy ang profile ng mga respondente ayon sa:
 - 1.1. Kategoriya
 - 1.2. Kasarian
2. Upang beripikahin ang antas ng pagtanggap ng binuong talasalitaan sa istenong filipino ukol sa:
 - 2.1. Bilis ng Pagsusulat
 - 2.2. Pagbuo ng Katumpakan
 - 2.3. Pagpapalawak ng Bokabularyo
3. Upang mapatunayan ang antas ng pagtanggap ng binuong talasalitaan sa istenong filipino.

METODOLOHIYA

Ang mga deskriptibo at debelopmental na pamamaraan ng pananaliksik ay ginamit sa pag-aaral upang matukoy ang pagtanggap sa binuong shorthand na wika ayon sa pagsusuri ng mga respondente. Ang mga indikasyon tulad ng bilis ng pagsusulat, pagbuo ng katumpakan, at pagpapayaman ng bokabularyo. Sinukat din ng pag-aaral ang pagtanggap sa mga ibinigay na sukatan kaugnay sa pagbuo ng bagong bokabularyong shorthand.

Ang unang hakbang ay nagsimula nang lumikha ang mananaliksik ng serye ng bokabularyo ng istenong filipino na may kasamang mga halimbawa na ipinakilala sa mga respondente, mga Instruktor, at mga estudyante ng Bachelor of Science in Office Administration (ika-2 at ika-3 taon). Ang mga respondente ay pinili sa pamamagitan ng isang non-probability, purposive sampling technique.

Sa pinakahuli, ang binuong talasalitaan sa istenong filipino ay sinuri ukol sa bisa at pagtanggap nito upang magamit o maidagdag sa talasalitaan sa Istenong Filipino.

INSTRUMENTO NG PANANALIKSIK

Ang binuong shorthand na wika ay sinuri batay sa Bilis ng Pagsusulat, Pagbuo ng Katumpakan, Pagpapayaman ng Bokabularyo, at pagtanggap.

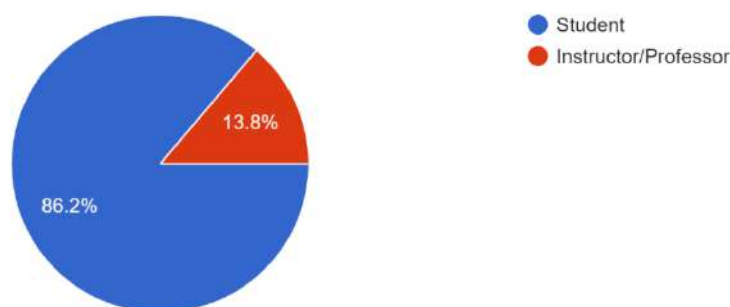
Rating Scale.	Remarks	Berbal na Interpretasyon
4.51 - 5.00	Lubos na Sumasang-ayon (LS)	Lubos na Katanggap-tanggap
3.51 - 4.50	Sumasang-ayon (S)	Katanggap-tanggap
2.51 - 3.50	Bahagyang Sumasang-ayon (BS)	Bahagyang Katanggap-tanggap
1.51 - 2.50	Hindi sumasang-ayon (HS)	Hindi Gaanong Katanggap-tanggap
1.00 - 1.50	Lubos na Hindi Sumasang-ayon (LHS)	Hindi Katanggap-tanggap

TRITMENT NG MGA DATOS

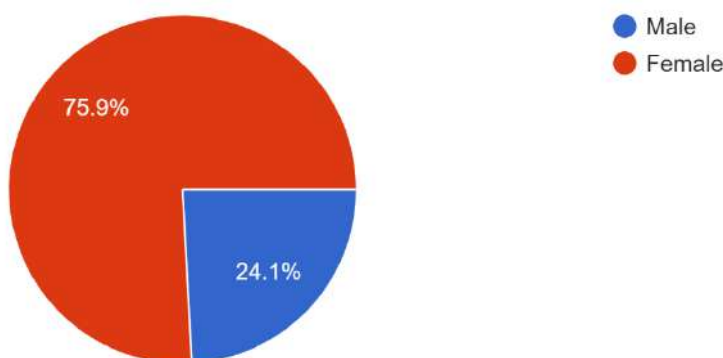
Ang pagtanggap sa binuong shorthand language ay sinuri batay sa Bilis ng Pagsusulat, Pagpapahusay ng Katumpakan, at Pagpapayaman ng Bokabularyo. Ang mga nakalap na datos ay sinuri at ininterpret upang makuha ang pangkalahatang rating ng binuong Filipino Shorthand Language. Ang weighted mean at standard deviation ay ginamit upang malaman ang antas ng pagtanggap ng mga buto ng kakaw at langka bilang alternatibong inuming tsokolate.

RESULTA AT TALAKAYAN:

Sa pag-aaral na ito, ang mga datos ay nakalap mula sa scorecard tungkol sa pagtanggap ng shorthand language na nabuo at sinuri batay sa Bilis ng Pagsusulat, Pagbuo ng Katumpakan, at Pagpapayaman ng Bokabularyo at Pagtanggap ng mga respondente na ang mga datos ay inilalahad sa ibaba.

Figure 1. Profile ng mga Respondente ayon sa Kategoriya

Ipinakita ng Figure 1 na 86.2% ng mga respondente ay mga mag-aaral at 13.8% ay mga guro/propesor ng College of Business, Administration, and Accountancy na nakaranas magkaroon ng asignaturang Filipino Shorthand.

Figure 2. Profile ng mga Respondente ayon sa Kasarian.

Ipinakita ng Figure 2 na 75.9% ng mga respondente ay mga babae at 24.1% ay mga guro/propesor ng College of Business, Administration, and Accountancy na nakaranas magkaroon ng asignaturang Filipino Shorthand.

Talahanayan 1. Pagtanggap sa nabuong Filipino Shorthand Language batay sa bilis ng pagsusulat.

I.	BILIS NG PAGSUSULAT	WM	SD	VI
1.	Kayang isulat nang mabilis.	4.27	0.74	Lubos na Katanggap-tanggap
2.	Madaling maunawaan	4.17	0.83	Katanggap-tanggap
3.	Mabilis kopyahin, isulat o isalin sa ibang papel	4.13	0.86	Katanggap-tanggap
4.	Madaling isama sa iba pang mga prinsipyo ng shorthand.	4.03	0.89	Katanggap-tanggap
5.				
6.	Maaaring gawing mas madali ang pagsusulat ng shorthand sa Filipino.	4.17	0.83	Katanggap-tanggap
KABUUANG MEAN		4.15	0.83	Katanggap-tanggap

Ipinapahiwatig ng Talahanayan 1 na ang bilis ng pagsusulat ay **Katanggap-tanggap** ayon sa mga weighted mean scores na 4.15 na may standard deviation na 0.83.

Ang mga datos sa itaas ay nagpapakita na ang nadebelop na Filipino Shorthand Language ay maaaring gamitin nang mabilis sa pagsusulat ng mga salitang maaaring may nasabing tunog/prinsipyo tulad ng napatunayan sa mga ibinigay na rating.

Binanggit ni Amerson, et al, ang pitong salik na natuklasang may pinakamalaking kontribusyon sa kabiguan ng mga mag-aaral sa pag-aaral ng shorthand.

Ipinakita ng mga natuklasan na ang bilis ng pagsusulat ng Filipino Shorthand ay maaaring mapabuti kapag ginamit ang bagong set ng binuong Filipino Shorthand Vocabulary. Ang mga bagong prinsipyo ng

shorthand na ito ay maaaring maging malaking tulong upang mapabuti ang mga pamamaraan ng pagtuturo ng mga guro ng shorthand.

Talahanayan 2. Pagtanggap ng nabuong Filipino Shorthand Language batay sa pagbuo ng katumpakan

II. PAGBUO NG KATUMPAKAN	WM	SD	VI
1. Madaling maunawaan	4.20	0.76	Lubos na Katanggap-tanggap
2. Pinapaikli ang ilang mahahabang kumplikadong shorthand strokes.	4.23	0.82	Lubos na Katanggap-tanggap
3. Binabawasan ang paggawa ng mga pagkakamali sa pagbabasa	4.07	0.87	Katanggap-tanggap
4. Pinapaliit ang pagkakaroon ng mga pagkakamali sa transkripsyon.	4.17	0.83	Katanggap-tanggap
5. Tinitiyak ang katumpakan dahil sa limitadong bilang ng mga shorthand stroke na isusulat/babasahin/ililipat.	4.27	0.74	Lubos na Katanggap-tanggap
KABUUANG MEAN	4.19	0.80	Lubos na Katanggap-tanggap

Ang Talahanayan 2 ay nagpapahiwatig na ang pagbuo ng katumpakan ay **Lubos na Katanggap-tanggap** na makikita sa mga pinagsamang mean scores na 4.19 na may standard deviation na 0.83.

Ang mga datos sa itaas ay nagpapakita na ang nabuong Filipino Shorthand Language ay maaaring gamitin at makakabuo ng kawastuhan sa paggamit ng mga salitang maaaring may nasabing tunog/prinsipyo tulad ng napatunayan sa mga ibinigay na rating. Sinabi ni Sherman na 35 porsyento ng lahat ng baguhan ay bumabagsak sa unang semestre ng shorthand at may ilang pag-aaral na nagpapakita na umaabot sa 50 porsyento ng klase ang bumabagsak. Ang pinahusay na guidance programs at mga prognostic test ay maaaring maging kapaki-pakinabang upang ang huling listahan ng shorthand transcription ay binubuo ng mga estudyanteng nagtataglay ng kakayahan at kasanayan na kinakailangan upang maging matagumpay na stenographic employees.

Sa paggamit ng mga bagong binuong salitang Filipino Shorthand, matutugunan ang kahirapan sa pag-unawa ng mga estudyante. Ipinakita ng mga natuklasan na ang pagpapabuti ng katumpakan sa Filipino Shorthand ay maaaring mapabuti kapag ginamit ang bagong set ng binuong Filipino Shorthand Vocabulary. Ang mga bagong prinsipyo ng shorthand na ito ay maaaring maging malaking tulong upang mapabuti ang mga pamamaraan ng pagtuturo ng mga guro ng shorthand.

Talahanayan 3. Pagtanggap ng nabuong Filipino Shorthand Language pagdating sa pagpapayaman ng bokabularyo.

Ang Talahanayan 3 ay nagpapahiwatig na ang pagpapayaman ng bokabularyo ay **Lubos na Katanggap-tanggap** batay sa mga weighted mean scores na 4.58 na may standard deviation na 0.65.

III. PAGPAPAYAMAN NG BOKABOLARYO	WM	SD	VI
1. Kapaki-pakinabang kapag idinadagdag sa bokabularyo ng shorthand sa Filipino	4.53	0.68	Lubos na Katanggap-tanggap
2. Nakakatulong sa mga estudyante at guro sa pagtuturo/pag-aaral ng mga prinsipyo ng Filipino Shorthand	4.63	0.61	Lubos na Katanggap-tanggap
3. Tinitiyak ang pagpapasimple ng mga salita kapag isinulat sa Filipino Steno.	4.53	0.63	Lubos na Katanggap-tanggap
4. Magiging malaking tulong ito sa mga stenograpo sa paggawa ng kanilang mga transkripsyon sa trabaho.	4.60	0.67	Lubos na Katanggap-tanggap
5. Maaaring maging karagdagang kaalaman para sa lahat ng gumagamit ng wikang shorthand ng Filipino.	4.60	0.67	Lubos na Katanggap-tanggap
KABUUANG MEAN	4.58	0.65	Lubos na Katanggap-tanggap

Ang nabanggit na datos ay nagpapakita na ang binuong Filipino Shorthand Language ay maaaring gamitin at magagamit para sa pagpapayaman ng bokabularyo sa paggamit ng mga salitang maaaring may nasabing tunog/prinsipyo tulad ng napatunayan sa mga ibinigay na rating. Noong 2009, sinabi ni Barnhart na ang pangunahing kahinaan ng mga stenograpo ay ang kanilang kakulangan sa kaalaman tungkol sa mga alituntunin ng nakasulat na Ingles, tulad ng pagbabaybay, paglalagay ng gitling, paghahati ng pantig, bantas, estruktura ng pangungusap, pagkakasunduan ng gramatika, at tamang paggamit ng mga panghalip na pamanggit.

Ang mga natuklasan ay nagpatunay na nagkaroon ng pagpapayaman sa bokabularyo sa Filipino Shorthand nang ginamit ang bagong set ng binuong Filipino Shorthand Vocabulary. Ang mga bagong prinsipyong ito ng shorthand ay maaaring maging malaking tulong upang mapabuti ang mga pamamaraan ng pagtuturo ng mga guro ng shorthand.

Talahanayan 4. Ang binuong Filipino Shorthand Language ayon sa pagtanggap ng bokabularyo.

IV. Pagtanggap ng Bokabularyo	WM	SD	VI
1. Maaaring gamitin ng mga estudyante at guro sa Filipino Stenography	4.53	0.86	Lubos na Katanggap-tanggap
2. Maaaring gamitin bilang karagdagang mga prinsipyo ng shorthand sa Filipino	4.57	0.77	Lubos na Katanggap-tanggap
3. Maaaring idagdag sa bokabularyo ng Filipino Shorthand	4.60	0.77	Lubos na Katanggap-tanggap
4. Kapaki-pakinabang na pag-unlad sa Filipino Shorthand language	4.53	0.73	Lubos na Katanggap-tanggap
5. Nagtataguyod ng mga makabago at naaangkop na paraan sa Filipino Shorthand Language	4.60	0.89	Lubos na Katanggap-tanggap
KABUANG MEAN	4.57	0.80	Lubos na Katanggap-tanggap

Ipinapahiwatig ng Talahanayan 4 na ang pagpapayaman ng bokabularyo ay **Lubos na Katanggap-tanggap** ayon sa mga weighted mean scores na 4.57 na may standard deviation na 0.80.

Sinabi ni Sherman na 35 porsyento ng lahat ng baguhan ay bumabagsak sa unang semestre ng shorthand at may ilang pag-aaral na nagpapakita na umaabot sa 50 porsyento ng klase ang bumabagsak. Ang mga pinahusay na guidance programs at mga prognostic test ay maaaring maging kapaki-pakinabang upang ang huling listahan ng shorthand transcription ay binubuo ng mga estudyanteng may taglay-taglay na kakayahan at kasanayan na kinakailangan upang maging matagumpay na stenographic employees.

Ang mga natuklasan ay nagpatunay sa pagtanggap ng Filipino Shorthand nang ginamit ang bagong set ng binuong Filipino Shorthand Vocabulary. Ang mga bagong prinsipyo ng shorthand na ito ay maaaring maging malaking tulong upang mapabuti ang mga pamamaraan ng pagtuturo ng mga guro ng shorthand.

MGA KONKLUSYON AT REKOMENDASYON

Ang mga datos na nakalap ay nagresulta sa pagbuo ng mga natuklasan na ang karamihan sa mga respondente ay mga babae at mga estudyante.

Ang mga natuklasan ay nagpakita na ang bilis ng pagsusulat ng binuong bokabularyo ng Filipino Shorthand ay "katanggap-tanggap," habang ang tatlong (3) parameter; pagbuo ng katumpakan, pagpapayaman ng bokabularyo, at pagtanggap ay "lubos na katanggap-tanggap." Ang mga resulta ay maaaring ipakahulugan na ang binuong set ng bokabularyong shorthand ng Filipino ay katanggap-tanggap para sa paggamit at bilang karagdagan sa Wikang Shorthand ng Filipino. Ang pagtanggap sa mga bagong salita o prinsipyo ng Filipino Shorthand ay gagamitin kasama ng mga salitang-ugat sa Filipino at magpapadali sa mga pamamaraan ng pagtuturo ng mga propesor.

Samakatuwid, inirerekomenda ng mananaliksik na idagdag ang set ng binuong bokabularyong Filipino Shorthand sa listahan ng mga salita ng Filipino shorthand. Ang bagong set ng mga prinsipyo ay napatunayang tinatanggap kapag ginamit ng mga estudyante at guro ng Filipino Stenography. Ito ay isang tulong upang mapadali ang mga pamamaraan ng pagtuturo ng Filipino Stenography ng mga guro. Ang pag-aaral na ito ay maaaring magamit bilang sanggunian sa hinaharap para sa mga mananaliksik sa parehong larangan upang i-innovate ang mga prinsipyo ng shorthand sa isang bago at madaling paraan ng pagsusulat ng Filipino Shorthand.

TALASANGGUNIAN:

- [1]. Amerson, Vera, et al., "Shorthand," Volume II, American Business Education Yearbook, New York, E45, pp. 108-146. Barnhart, F. s., "Teacher Training in Shorthand," Second Yearbook, Eastern Commercial Teachers' Association, New York, 1929, pp. 299-305.
- [2]. Blanchard, Clyde I., "Ten Commandments for the Teaching of Shorthand," Business Education World, vol. 28, June, 1948, pp. 590-591. Hylton, Maye c., "Results of the Civil Service Examination for Stenographers and Typists," Journal Et Business Education, vol. 22, September, 1946, p. 31.
- [3]. Sherman, Marsdon, "Factors in Stenographic Prognosis, 11 National Business Education Quarterly, October, 1942, pp. 37-38, 43-44.
- [4]. BRETT, B. (2014). Phonetic Stenography. <https://betalpha.wixsite.com/fluxscriptwriting>
- [5]. CAYUBIT, R. F. (2015). Vocabulary and Reading Comprehension as a measure of reading skills of Filipino Children. <https://www.researchgate.net/publication/>
- [6]. CHEN, J., TURCOTT, R., CASTILLO, P., SETIAWAN, W., LAU, F. & ISRAR, A. (2018). Learning to Feel Words: A Comparison of Learning Approaches to Acquire Haptic Words. <https://research.fb.com/publications/>
- [7]. ELLEMAN, A.M. & OSLUND, E.L. (2019). Reading Comprehension Research: Implications for Practice and Policy. <https://doi.org/10.1177%2F2372732218816339>
- [8]. ESTREMER, M. & ESTREMER, G. (2018). Factors Affecting the Reading Comprehension of Grade Six Pupils in the City Division of Sorsogon, Philippines as Basis for the Development of Instructional Material. <http://apjeas.apjmr.com/wp-content/uploads/2018/11/APJEAS-2018.5.3.09.pdf>